

DESCOPERIRI MONETARE ÎN FORTIFICAȚIA DE LA INDEPENDENȚA, JUDEȚUL TULCEA

CRISTINA OPAIT

În urma săpăturilor arheologice efectuate în fortificația romană de la Independența pînă în anul 1987 (sondaje în anii 1981—1983, 1985—1986 pentru stabilirea stratigrafiei așezării, continuate de săpături în suprafață, oprite pe nivelul 10 și limitate la un sfert din suprafața cetății 1985—1987) au fost descoperite un număr de 296 monede, din care 217 lizibile. Acest număr, relativ mic, este departe de a fi oglinda reală a circulației monetare din acest sit. Monedele ne-au oferit totuși, alături de celelalte materiale arheologice, posibilitatea stabilirii cronologiei nivelurilor.

Urmărind monedele pe loturi ce aparțin fiecărui nivel se observă că numărul celor descoperite pe primele niveluri din sit¹ este foarte scăzut (abia 2% din totalul descoperirilor).

Cele două monede callatiene din perioada autonomiei aparțin locuirii geto-dace din sit (nivelul notat cu B), care se datează astfel în secolul al II-lea î.e.n.

Pentru nivelurile 1 și 2 dintr-a doua perioadă de existență a așezării (secole I—II e.n.) lipsesc deocamdată descoperirile monetare.

Monedele din perioada imediat următoare (prima jumătate a secolului III e.n.) sînt exclusiv monede coloniale, toate emisiuni ale Histriei. Ele confirmă observațiile de la Histria² privind procentajul ridicat al emisiunilor coloniale în raport cu cele imperiale în această perioadă. Dintre cele cinci monede coloniale, două³ aparțin nivelului 3, întărind datarea acestuia în prima jumătate a secolului III e.n.

Odată cu nivelul 6, caracterizat prin construcții masive, moment în care de altfel se termină construirea fortăreței, crește numărul descoperirilor monetare; este vorba de monede din prima jumătate a secolului IV, cele mai tîrzii fiind din anii 341—346.

Pe nivelul următor, 7, cu excepția unei monede coloniale a cărei prezență credem că e accidentală, toate celelalte monede se datează între 314/317—395/402.

Cele 48 de monede din tezaurul descoperit pe acest nivel sînt repartizate cronologic la fel ca descoperirile izolate ale nivelului (vezi tabelul nr. 1), întărindu-ne convingerea că la sfîrșitul secolului al IV-lea circulau monede din toată perioada sus pomenită. Data distrugerii acestui nivel poate fi la sfîrșitul secolului IV — începutul secolului V judecînd după cele șase monede din 395—402. Totuși, ultima monedă din tezaur, datată în 425—450, ridică problema fie a unei intruziuni, fie a prelungirii datării nivelului. Acestei dileme îi vor răspunde cercetările viitoare.

Oricum, îngroparea tezaurului reflectă și ea un moment greu în viața cetății, arheologic observat în distrugerea incintei⁴.

Chiar dacă pe nivelurile următoare (8,9), datate pe baza ceramicii în secolul V, apar monede mai timpurii, ele reflectă, probabil, faptul că în cursul acestui secol, datorită crizei de numerar, astfel de exemplare au fost reîntegrate circuitului economic ⁶.

Nivelului 10, ultimul nivel de reconstrucție masivă în cetate, îi aparțin câteva monede descoperite izolat și un tezaur de 39 monede dintr-un mare edificiu (S II □ 41—43). Toate aceste descoperiri ilustrează o bogată circulație monetară cuprinzând monede de la Anastasius (512/518) pînă la Justin II-Sophia (cea mai tîrzie, sigur identificată datează din 576/577). Distrugerea acestui nivel s-ar putea datora unei invazii ulterioare datei monedei anterior pomenită cum de altfel ar putea indica și moneda de la Tiberiu II Constantin ⁶, descoperită într-o situație stratigrafică neclară, între nivelurile 10 și 11.

Urmărind situația monetară de pe nivelul 11 (atît descoperirile izolate de pe nive cît și depozitul din S I □ 62, descoperit între N_{10} — N_{11}), se observă că alături de monedele lui Justin II, împăratul cu coeficientul monedă/an cel mai ridicat ⁷, apar totuși monede de la împărații anteriori, ceea ce înseamnă că acestea continuau a fi încă în uz. Se remarcă și numărul relativ ridicat al monedelor din a doua jumătate a secolului al IV-lea găsite pe acest nivel; greu de crezut într-o prezență accidentală.

Ultima monedă de pe N_{11} se datează în anul 584/585.

Cea mai tîrzie monedă descoperită pînă acum în cetate (datată în 612/613 ⁶) marchează ultima perioadă din viața cetății (nivelul 13).

Încheind această trecere în revistă a monedelor de pe fiecare nivel, menționăm numărul destul de mare al monedelor din secolul VI la care sînt precizate doar caseta și adîncimea, nu și nivelul, lipsindu-ne astfel de posibilitatea unor observații mai amănunțite privind cronologia nivelurilor 10—13.

Urmărind situația monedelor din a doua jumătate a secolului al III-lea pînă în secolul V (vezi tabelele 1 și 2) se observă că indicele de frecvență monedă/an cel mai ridicat (1,22) este în perioada 337—364, perioadă de înflorire economică a provinciei Scythia ⁹. Trebuie totuși amintită observația făcută pentru anii 335—341 ¹⁰ conform căreia acest coeficient ridicat este în realitate rezultatul inflației monetare.

Perioada anilor 364—402 este o perioadă grea pentru imperiu. În provincia Scythia se accentuează procesul de ruralizare. Atacurile barbare se succed, sporind nesiguranța vieții. Dintre acestea amintim atacul goților asupra cetății Halmyris în iarna lui 384—385 sau 385—386 ¹¹. Procentul mare de monede descoperite la Independența pentru această perioadă și indicele de frecvență 1,11 par să indice faptul că această situație precară nu a afectat profund viața economică a cetății. Datele numismatice vin să confirme observațiile arheologice, pe N_7 înregistrîndu-se o viață urbană înfloritoare ¹². Situația diferă de cea observată la Histria, aflată într-o perioadă de decădere, reflectată și în regresul circulației monetare ¹³ sau de situația observată la Constanța în urma studierii a două depozite monetare ¹⁴.

Pentru secolul al V-lea, numărul foarte mic de monede și coeficientul monedă/an foarte scăzut (0,05), chiar dacă adăugăm și monedele de la Marcian și Leon I provenite din descoperiri mai vechi, concordă în mod firesc cu situația din întreaga provincie (de fapt din întreg imperiul) cînd sistemul de plată în natură coexistă cu cel al plății în bani, cel dintîi avînd ponderea mai mare ¹⁵.

În privința prezenței atelierelor monetare în cursul secolelor IV—V, monedele cele mai numeroase aparțin atelierului de la Constantinopol, urmat la o distanță destul de mare de Thessalonic, Siscia, Nicomedia și Heraclea (vezi tabelul nr. 3). Procentul foarte mare de monede (55%) cărora nu li s-a putut preciza atelierul ne împiedică să facem observații mai exacte. Merită semnalată și prezența atelierelor occidentale (Trior și Roma). Dacă ținem cont și de descoperirile monetare mai vechi, pentru cea de-a doua jumătate a secolului al III-lea este prezent și atelierul din Lugdunum.

Pentru secolul al VI-lea, urmărind procentajul ce corespunde fiecărui împărat, se observă că numărul cel mai mare de monede găsite la Independența aparține lui Justin II, urmat de Justinian. (vezi tabelul nr. 4). Coeficientul monedă/an cel mai ridicat aparține tot lui Justin II, situație ce se încadrează perfect în situația generală din Dobrogea acelor vremi (vezi tabelul nr. 5).

Analizând circulația monetară pe ani se observă mici intermitențe, care la nivelul actual al săpăturilor sînt greu de legat de un eveniment istoric anume. În cazul lui Justinian trebuie însă subliniată lipsa monedelor sale din perioada 557/558—562/563, lipsă care, chiar dacă nu marchează sfîrșitul unui nivel anume, se adaugă situației de la Histria¹⁶ și Dinogetia¹⁷, unde este pusă pe seama cutrigurilor. Chiar dacă cetatea de la Independența nu a fost lovită de cutriguri, a suferit și ea, ca întreaga Dobroge, urmările invaziei pe plan economic.

Trecînd peste Justin II, ale cărui emisiuni monetare ocupă locul întii ca intensitate a circulației (43,43%) și coeficient monedă/an (3,307), fenomen ale cărui cauze au fost explicate în mai multe rînduri¹⁸, numărul mic de monede și coeficienții foarte reduși din vremea împăraților următori se înscriu în regresul continuu pe care-l cunoaște circulația monetară în întreaga Dobroge a acestor ani¹⁹. De asemenea, distrugerile pe care le-a suferit cetatea în cursul nivelului notat cu 11 s-au resimțit, desigur, și pe plan economic.

Sărăcia monetară a ultimelor niveluri de viețuire corespunde unei sărăcii constructive (de exemplu situația pentru N₁₃²⁰), aceste fenomene înscriindu-se în diminuarea generală a viețuirii în forme urbane.

În ceea ce privește frecvența emisiunilor atelierelor monetare în secolul VI, pe primul loc se află Constantinopol (care acoperă 48,48% din totalul monedelor care au circulat în cetate), urmat de Nicomedia și Thessalonic. Situația coincide cu cea de la Histria²¹, cu cea observată în colecția Muzeului din Constanța²² și cu cea de la Dinogetia²³.

Urmărind frecvența nominalurilor, primul loc pe ansamblul circulației monetare pentru tot secolul VI este deținut de folles (peste jumătate) urmați de demifolles (vezi tabelul nr. 7). Defalcînd situația pe împărați (vezi tabelul nr. 8) se observă procentul mai ridicat de folles în vremea lui Justinian, pentru ca în vremea lui Justin II să predomine demifolles, situație asemănătoare celei de la Dinogetia²⁴.

Numărul foarte mic de decanummia și lipsa de pentanummia pot fi considerate pe de o parte o carență a cercetărilor de pînă acum, pe de alta ar putea corespunde situației economice a cetății.

Deși procentele prezentate pentru secolele IV—începutul secolului VII se vor modifica în funcție de descoperirile viitoare, credem că ele ilustrează în linii mari corect o secvență din circulația monetară în această cetate în perioada sus-pomenită.

TABELUL NR. 1
Repartiția monedelor pe niveluri

Nivel getic	N ₉	N ₄	N ₅	N ₆	N ₇	N ₈	N ₉	N ₁₀	N ₁₁	N ₁₂	N ₁₃	nepre- cizat
sec. II fen.	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
prima jumătate a sec.	—	2	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—
III en. — coloniale												
Claudius II	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Aurelian	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2
Probus	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—
Anii												
296—298	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—
303—307	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
308—309	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
311—314	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2
314—317	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
317—320	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2
311—321	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
321—324	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
322	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
324—328	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
330—335	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
335—337	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
335—341	—	—	—	1	1*+1	—	—	—	1	—	—	—
341—346	—	—	—	2	3*	—	—	—	—	—	—	3
351—354	—	—	—	—	4*+1	—	—	—	—	—	—	1
355—361	—	—	—	—	3*	—	—	—	—	1	—	—
351—361	—	—	—	—	8*	—	—	—	1	—	—	—
337—361	—	—	—	—	2*	—	—	—	—	—	—	—
364—365	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
365—367	—	—	—	—	1*	1	—	—	—	—	—	1
364—367	—	—	—	—	—	—	—	—	1*	—	—	—
364—378	—	—	—	—	10*+1	—	1	—	—	—	—	1
378—383	—	—	—	—	3*+1	—	—	—	1*	—	—	—
383—392	—	—	—	—	1*+1	1	1	—	—	—	—	5
383—395	—	—	—	—	2*	—	1	—	1	—	—	—
395—402	—	—	—	—	3*+3	—	—	—	1	—	—	6
425—450	—	—	—	—	1*	—	—	—	1	—	—	—
507—512	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
512—518	—	—	—	—	—	—	—	5*	—	—	—	1
491—518	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
512—522	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
518—522	—	—	—	—	—	—	—	—	1*	—	—	5
518—527	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
527—532	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
532—537	—	—	—	—	—	—	—	—	1*	—	—	—
527—538	—	—	—	—	—	—	—	—	1*+1	—	—	1
518—538	—	—	—	—	—	—	—	—	4*	—	—	—
538/539	—	—	—	—	—	—	—	—	1*(?)	—	—	1
539/540	—	—	—	—	—	—	—	—	1*	—	—	1
542/543	—	—	—	—	—	—	—	—	2*	—	—	—
543/544	—	—	—	—	—	—	—	—	1*	—	—	—
547/548	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
551/552	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
552/553	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1
555/556	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
556/557	—	—	—	—	—	—	—	—	1*	—	—	—
557/558	—	—	—	—	—	—	—	—	1*	—	—	—
562/563	—	—	—	—	—	—	—	—	1*	—	—	2
538—563	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
538—578	—	—	—	—	—	—	—	—	1*	—	—	—
566/567	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
567/568	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
568/569	—	—	—	—	—	—	—	—	2*+1*	—	1	—
569/570	—	—	—	—	—	—	—	—	3*	—	—	3
570/571	—	—	—	—	—	—	—	—	2*+1*	—	—	1
565—570/571	—	—	—	—	—	—	—	—	2*	—	—	—

Nivel getic	N ₃	N ₄	N ₅	N ₆	N ₇	N ₈	N ₉	N ₁₀	N ₁₁	N ₁₂	N ₁₃	neprecizat
571/572	—	—	—	—	—	—	—	2*+1	1*	—	—	1
573/574	—	—	—	—	—	—	—	1*	1*	—	—	—
570/571—573/574	—	—	—	—	—	—	—	2*	—	—	—	—
574/575	—	—	—	—	—	—	—	—	1*	—	—	2
575/576	—	—	—	—	—	—	—	1*	1	1	—	—
576/577	—	—	—	—	—	—	—	1*	—	—	—	—
565—578	—	—	—	—	—	—	—	2*+1	—	1	1	—
578/579	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
584/585	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
587/588	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
612/613	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
monedă secolul VI	—	—	—	—	—	—	—	1*+1	—	—	—	1

* indică apartenența monedei la un depozit monetar (tezaur).

TABELUL NR. 2

Tezaur pe N ₇ , Monede izolate	Total monede	Procentaj	Coefficient monedă/an	
244—284	—	7	6,36%	0,17
284—307	—	3	2,72%	0,13
307—337	—	16	14,55%	0,53
337—364	21	12	30%	1,22
364—408	20	29	44,54%	1,11
408—450	1	1	1,82%	0,05

TABELUL NR. 3

Ateliere monetare secolele IV—V

	Monede izolate	Tezaur pe N ₇	Total monede	Procentaj
Trier	1	—	1	1%
Roma	1	1	2	2%
Siscia	3	4	7	7%
Thessalonic	5	3	8	8%
Heracleea	4	—	4	4%
Constantinopol	10	4	14	14%
Nicomedia	1	3	4	4%
Cyzicus	1	2	3	3%
Antiochia	1	—	1	1%
Alexandria	1	—	1	1%
Atelier neprecizat	30	25	55	55%

TABELUL NR. 4

	Depozit de 9 monede	Tezaur pe N ₁₀	Monede izolate	Total	Procentaj	Monede an	Coefficient
Anastasius	—	5	3	8	8,08%	8/28	0,285
Justinus I	1	—	5	6	6,06%	6/10	0,60
Justinianus I	2	8	16	26	26,26%	26/39	0,66
Justinus II	6	19	18	43	43,43%	43/13	3,307
Tiberius II	—	—	2	2	2,02%	2/5	0,4
Constantinus	—	—	—	—	—	—	—
Mauricius Tiberius	—	—	3	3	3,03%	3/21	0,14
Heraclius	—	—	1	1	1,01%	1/32	0,03
Neprecizate (secolul VI)	—	6	4	10	10,10%	—	—

TABELUL NR. 5
Coeficient monedă/an

	Independența	Dinogetia	Histria
Anastasius	0,29	0,40	0,82
Justinus I	0,6	0,77	2
Justinianus I	0,66	0,44	2,37
Justinus II	3,31	1,79	9
Tiberius II Constantinus	0,4	0,75	4,75
Mauricius Tiberius	0,14	0,50	3,20
Phocas	—	—	1,87
Heraclius	0,03	—	0,09

TABELUL NR. 6
Ateliere monetare secolul VI

	Monede izolate	Depozit de 9 monede	Tezaur pe N ₁₀	Total monede	Procentaj
Constantinopol	25	3	20	48	48,48%
Nicomedia	9	3	6	18	18,18%
Cyzicus	—	2	2	4	4,04%
Antiochia	2	1	—	3	3,03%
Thessalonic	8	—	3	11	11,11%
Atelier neprecizat	8	—	7	15	15,15%

TABELUL NR. 7
Frecvență nominaluri

	Monede izolate	Depozit de 9 monede	Tezaur pe N ₁₀	Total monede
Folles	26	7	25	58
Demifolles	22	2	12	36
Decanummia	3	—	1	4
Minimi	1	—	—	1

TABELUL NR. 8

	M	K	I	Minimi
Anastasius	6	1	—	1
Justinus I	1	5	—	—
Justinian I	16	8	2	—
Justinus II	13	30	—	—
Tiberius II	2	—	—	—
Constantinus Mauricius	2	1	—	—
Tiberius Heraclius	1	—	—	—
Neprecizate	4	4	2	—

CATALOG

1. *Callatis — perioada autonomiei*

AE ↑ 22—23 mm, 8,90 gr. Inv. 44129. 1982 S I □ 37 —1,60 m

B. Pick, p. 102, 230; secolul II î.e.n.

2. *Idem*

AE ↑ 22—23 mm, 9,98 gr. Inv. 44130. 1982 S I □ 37 —1,60 m

B. Pick, p. 102, 230; secolul II î.e.n.

3. *Colonială*

AE 15 mm, 2,62 gr. Inv. 44161. 1983 S I □ 60 —2,20 m N₃(?); pe pavaj. Secolul III e.n.

4. *Histria. Elagabal*

AE ↘ 27—29 mm, 12,90 gr. Inv. 44151. 1983 S II □ 29 N_{1,2} —0,60 m

B. Pick, p. 175, 509; anii 218—222.

5. *Idem*

AE ↓ 27 mm, 10,30 gr. Inv. 45064. 1986 S II □ 96 N₃ —4,30 m

B. Pick, p. 176, 513; anii 218—222.

6. *Histria. Gordian III*

AE ↑ 25 mm, 10,97 gr. Inv. 45100. 1985 S II C₂ —1,70 m; în dărâmbătura porții.

B. Pick, p. 178, 521; anii 238—244.

7. *Histria. Gordian III — Tranquillina*

AE ↘ 27 mm, 10,70 gr. Inv. 44142. 1982 S I □ 62 N₂ —1,80 m

B. Pick, p. 179, 525; anii 238—244.

8. *Claudius II*

AE ↘ 18—20 mm, 3,10 gr. Inv. 45058 S II □ 95 —4 m (în groapa de lângă zid)

RIC V, I, p. 230, 223. Antiochia.

Aurelianus

9. AE ↓ 21—22 mm, 2,50 gr. Inv. 42511. 1981. Passim

Tip (FORTVNA) REDVX.

10. AE ↓ 22 mm, 2,35 gr. Inv. 42505. 1981 S I □ 58 —0,30 m (lingă zidul dublu)

RIC V, I, p. 282, 154. Ticinum.

11. AE ↓ 21—22 mm, 3,49 gr. Inv. 44134. 1982 S I □ 54—55 N₃ (pe stradă)

RIC V, I, p. 289, 225. Siscia.

Probus

12. AE ↑ 21—23 mm, 2,80 gr. Inv. 44148. 1982 S I □ 15 N₅ —2,90 m

RIC V, II, p. 41, 223(?). Roma(?).

13. AE ↑ 19—23 mm, 2,46 gr. Inv. 44149. 1982 S I □ 15 N₅ —2,90 m

RIC V, II, p. 35, 160. Roma.

14. AE ↑ 21 mm, 3,16 gr. Inv. 46740. 1985 Passim

RIC V, II, p. 40, 215(?). Roma(?).

15. AE ↘ 20—21,5 mm, 3,84 gr. Inv. 45088. 1985 S II □ 95—97 N₃

RIC V, II, p. 106, 819(?). Siscia(?).

Maximianus Herculus

16. AE ↓ 21 mm, 3,57 gr. Inv. 45055. 1986 S II □ 61 N₉(?) —1,25 m

(IMPC) MAMAXIMIANVSPFAVG; Tip CONCORDIA MILITVM; RIC VI, p. 667

46b dar $\frac{B}{(-)X}$; Alexandria(?). Anii 296—297.

Constantius I Chlorus

17. AE ↓ 28—29 mm, 10,86 gr. Inv. 44109. 1982 S II □ 45 N_{1,3} —0,35 m

RIC VI, p. 531, 20a, Heracleea. Anii 297—298.

$\frac{1}{HT\epsilon}$

18. *Tip GENIO POPVLI ROMANI*

AE 26 mm, 5,84 gr. Inv. 45089. 1985 S II; pe turnul nr. 2 de nord
Avers ilizibil. Heracleea sau Nicomedia. Anii 303–307.

Galerius; fragment

19. AE ↑ 25 mm, 1,35 gr. Inv. 45075. 1986 S II □ 59 N₆(?) –1,80 m

RIC VI, p. 535 37a; Heracleea. Anii 308–309. $\frac{1}{\cdot HT()}$

Licinius I

20. AE ↗ 19 mm, 2,96 gr. Inv. 44145. 1982 S I □ 67 –2,60 m N₆

RIC VII p. 438, 110. Siscia. Anul 320. $\frac{S|F}{BSIS\ast}$

21. AE ↖ 22,5–23 mm, 2,83 gr. Inv. 45063. 1986 S II □ 61 –2,10 m N₆(?)

RIC VII p. 542, 6. Heracleea. Anii 313–314 $\frac{|A}{SMHT}$

22. AE ↗ 19–22 mm, 1,69 gr. Inv. 44141. 1982 S I □ 19 –2,10 m N₇

RIC VII p. 601, 15. Nicomedia. Anii 313–317. $\frac{|N}{E|SMN}$

23. AE ↖ 19 mm, 2,21 gr. Inv. 45062. 1986 S II □ 95 –3,30 m.

RIC VII p. 548, 52 sau p. 607, 44. Heracleea sau Nicomedia. Anii 321–324.

$\frac{|X}{SMHA}$ sau $\frac{|X}{SMNA}$

Licinius I sau II; fragment

24. AE; 18 mm, 0,84 gr. Inv. 44106. 1982 S I □ 111 –0,31 m

Tip IOVI CONSERVATORI. Anii 311–321.

Licinius II

25. AE ↑ 18 mm, 1,82 gr. Inv. 44103. 1982 S I □ 66 –1,93 m (în groapă)

Tip PROVIDENTIAE CAESS. Heracleea sau Nicomedia. Anii 317–320.

Constantinus I

26. AE ↓ 19–19,5 mm, 2,05 gr. Inv. 45078. 1986 S II □ 60 N₆(?)

RIC VII p. 194, 343(?). Treveri. Anul 322. $\frac{1}{STR\cdot}$

27. AE ↓ 21–22 mm, 3,92 gr. Inv. 45093 1985 S I □ 97 –3,90 m

Tip SPQROPTIMOPRINCIPI Aquileia sau Roma. Anii 312–313 $\frac{1}{AQ}$

28. AE ↑ 16–17 mm, 2,00 gr. Inv. 45098. 1985. Passim

RIC VII p. 431, 53. Siscia. Anii 318–319. $\frac{1}{ASTS}$

29. AE ↖ 18 mm, 2,85 gr. Inv. 44133. 1982 S I □ 54-55 N₈ -1,50 m

RIC VII p. 518, 153 Thessalonic. Anii 326-328. $\frac{| \cdot |}{\text{SMTSP}}$

30. AE ↑ 21,5-22 mm, 2,14 gr. Inv. 42504. 1981 S I □ 38 -0,20 m (pe dărîmătură)

RIC VI p. 541, 75, Heracleea; începutul lui 313. $\frac{| \Gamma |}{\text{SMHP}}$

31. AE ↖ 16-17 mm, 2,25 gr. Inv. 45080. 1985 S II □ 97

LRBC I 1356 Antiochia. Anii 330-335. $\frac{| |}{\text{SMANZ}}$

32. Postumă. AE ↓ 13,5-14 mm, 0,88 gr. Inv. 45059. 1986 □ I 20 -1 m N₁₁
LRBC I - tip Quadriga. Anii 337-341.

33. Postumă. AE ↓ 14 mm, 1,60 gr. Inv. 45092. 1985 S II □ 84 -2,15 m
LRBC I - tip VN-MR. Anii 341-346.

Constantinus II

34. AE ↓ 18 mm, 2,25 gr. Inv. 45057. 1986 S II □ 61 N₈(?) -1,90 m

LRBC I 836 sau 841. Thessalonic. Anii 330-335. $\frac{| |}{\text{SMTSB}}$

Constans

35. AE † 14-15 mm, 1,69 gr. Inv. 44102. 1982 S I □ 66 -1,93 m (groapă)

LRBC I 1031 Constantinopol. Anii 335-337. $\frac{| |}{\text{CONSI}}$

CONSTANTINOPOLIS

36. AE ↓ 16-16,5 mm, 1,20 gr. Inv. 45086. 1985 S II □ 84 -2,50 m
Tip Victorie pe provă. LRBC I 557 sau 572(?) Roma(?). Anii 330-335 sau 335-337.

$\frac{| |}{(\text{R})*(\text{P})}$

Tip GLORIA EXERCITVS (1 std.)

37. AE 16 mm, 0,80 gr. Inv. 44152. 1983 S I □ 15 -2,30 m N₇

Avers ilizibil. Thessalonic. Anii 335-341. $\frac{| |}{\text{SMTSA}}$

Tip VOT XX MULT XXX

38. AE ↓ 13 mm, 0,74 gr. Inv. 45060. 1986 S II □ 95 -2,90 m N₈
Avers ilizibil. Anii 341-346.

39. AE ↑ 12-14 mm, 1,24 gr. Inv. 44099. 1982 S I □ 61 -2,10 m (groapă)
Avers ilizibil. Anii 341-²⁴⁶

Constantius II

40. AE ↘ 16 mm, 1 gr. Inv. 45087. 1985 S II □ 40 -1,65 m. Sub N₆.
Tip GLORIA EXERCITVS (1 std.). Anii 335-341.

41. AE ↗ 15-16 mm, 1,50 gr. Inv. 44144. 1982 S I □ 70 N₆ -2,70 m

LRBC I 1305 Cyzicus. Anii 341-346. $\frac{|}{SMKR}$

42. AE † 15-16 mm, 1,22 gr. Inv. 44143. 1982 S I □ 70 N₆ -2,70 m

LRBC I 1474 Alexandria. Anii 341-346. $\frac{|}{(MALB)}$

43. AE † 16,5-17,5 mm, 2,87 gr. Inv. 45053. 1986 □ K 20 -0,90 m; groapă sub N₁₁
Tip FEL TEMP REPARATIO-FH-3. Anii 351-361.

44. AE † 14,5 mm, 1,17 gr. Inv. 46743. 1987 □ M 20 -0,20 m; pe dărîmătura lui N₁₂

Tip SPES REIPVBLICE. Anii 355-361. $\frac{*|}{|}$

Constantius II sau Constantius Gallus

45. AE † 19-20 mm, 2,15 gr. Inv. 45096. 1985 S I - passim.

LRBC II 2033 sau 2034. Constantinopol. Anii 351-354.

$\frac{|}{(ON)}$

Constantius Gallus

46. AE ↖ 16-18 mm, 2,02 gr. Inv. 44140. 1982 S I □ 43 -1,90 m N₂
Tip FEL TEMP REPARATIO-FH-3(?). Anii 351-354.

Valentinianus I

47. AE ↗ 17-18 mm, 2,25 gr. Inv. 45091. 1985 S II □ 96 -3,50 m

LRBC II 1296 Siscia. Anii 364-367.

$\frac{*|}{DAS(S)}$

48. AE † 18 mm, 2,32 gr. Inv. 44131. 1982 S I □ 23; în fîntînă; N₈

LRBC II 2071 sau 2076. Constantinopol. Anii 364-365.

$\frac{|}{(O(-))}$

49. AE † 15 mm, 1,60 gr. Inv. 44132. 1982 S II □ 71 N₈ -1,67 m
Tip RESTITVTOK REIP. Anii 364-367.

Gratianus sau Valentinianus II

50. AE 16-17 mm, 2,26 gr. Inv. 44139. 1982 S I □ 67 -1,67 m; din demontarea lui N₇

LRBC II 2121 sau 2122. Constantinopol. Anii 378-383.

$\frac{|}{CONS}$

Valentinianus II

51. AE † 21-22 mm, 4,30 gr. Inv. 45056. 1986 S II □ 81 -1,20 m

Tip VIRTVS EXERCITI (1) Constantinopol. Anii 383-392.

$\frac{(|)(|)}{CONS(B)}$

Valentinianus II sau Theodosius I

52. AE ↑ 17—21 mm, 3,29 gr. Inv. 44146. 1982 S I □ 71 —2,10 m

LRBC II 2164, 2165, 2168 sau 2169. Anii 383—392.

$\frac{\tau}{\text{CON}\theta}$ sau $\frac{\tau}{\text{CON}\theta}$

53. Fragment. AE 0,69 gr. F. inv. 1982 S I □ 71 —1,96 m N₈

Tip VICTORIA AVGGG. Anii 383—387.

Theodosius I

54. AE ↓ 11—12 mm, 0,80 gr. Inv. 44125. 1982 S I □ 71 —1,81 m (sub pavaj) N₉
LRBC II 1859 Thessalonic. Anii 383—392.

55. (?) AE ↑ 22—23 mm, 3,79 gr. Inv. 45061. 1986 S II □ 58 N₇ —1,50 m

Tip GLORIA ROMANORVM (15)(?). Constantinopol. Anul 383 sau 383—392.

$\frac{\tau}{\text{CON}(\tau)}$

56. AE ↑ 12—13 mm, 1,39 gr. Inv. 45065. 1986 U₃ —0,25 m; in martor, in interiorul
turnului.

LRBC II 2185 sau 2192. Constantinopol. Anii 383—392 sau 393—395.

$\frac{\tau}{\text{CONSA}}$

Arcadius

57. AE ↓ 14—15 mm, 0,98 gr. Inv. 45082. 1985 S II □ 40 —1,80 m

LRBC II 1846 Thessalonic. Anii 383—392.

$\frac{\tau}{\text{TES}\Gamma}$

58. AE ↗ 13 mm, 0,96 gr. Inv. 42507. 1981 S I □ 69 —0,50 m

LRBC II 2185 Constantinopol. Anii 383—392.

$\frac{\tau}{\text{CONST}}$

59. AE ↑ 13 mm, 0,95 gr. Inv. 42510. 1981 S I □ 46 N₁₁ —0,80 m

Tip SALVS REIPVBLICAE (1 sau 2). Anii 383—395.

60. AE ↖ 14—15 mm, 1,50 gr. Inv. 45097. 1985 Passim.

Tip VIRTVS EXERCITI (2). Anii 395—402.

Honorius

61. AE ↓ 13—14 mm, 1,94 gr. Inv. 44137. 1982 S I □ 67 —1,67 m N₇

Avers: */ Tip GLORIA ROMANORVM (21). Anii 402—408.

Arcadius sau Honorius; tip VIRTVS EXERCITI (2). Anii 395—402

62. AE ↑ 14—15 mm, 1,80 gr. Inv. 44135. 1982 S I □ 42—43 —2,05 m N₇(?)

63. AE ↑ 15—16 mm, 2,62 gr. Inv. 45054. 1986 □ K 20 —0,70 m; in umplutura
lui N₁₁

64. AE ↑ 13—14 mm, 0,84 gr. Inv. 46745. 1987 U₉ —1 m

65. AE ↑ 15—17 mm, 1,51 gr. Inv. 45081. 1985 S II □ 40 —1,80 m

66. AE ↑ 16 mm, 1,15 gr. Inv. 45127. 1985 S II □ 25 —1,35 m

67. AE ↓ 14 mm, 0,90 gr. Inv. 45073. 1986 S II □ 56 N₇(?) —1,30 m

68. AE ↗ 14—15 mm, 1,70 gr. Inv. 44107. 1982 S I □ 47 —2,80 m (groapă)

Theodosius II

69. AE ↗ 16 mm, 1,67 gr. Inv. 46744. 1987 □ M 20 —0,50 m (sub zidul demantelat
în colțul de SV)

LRBC II 2212 Constantinopol. Anul 402.

$\frac{\tau}{\text{JON}(\tau)}$

Theodosius II sau Valentinianus III

70. AE 9–10 mm, 0,64 gr. Inv. 44112. 1982 S I □ 70 –1,08 m N₁₁
Tip Cruce în cunună. Anii 425–450.

Tip SECVRITAS REIPVBLICAE

71. AE ↑ 11–12 mm, 1,50 gr. Inv. 44136. 1982 S I □ 43 –1,90 m N₇. Anii 364–378.

Tip GLORIA ROMANORVM (8)

72. AE 13–14 mm, 1,41 gr. Inv. 44127. 1982 S I □ 31 –1,15 m (piață) N₉
Avers ilizibil. Anii 364–378.

Tip SALVS REIPVBLICAE (1)

73. AE ↗ 12 mm, 0,98 gr. Inv. 44126. 1982 S I □ 71 –1,83 m N₉
Avers ilizibil. Anii 383–395.

Anastasius

74. Minimus. AE 8 mm, 0,70 gr. Inv. 44101. 1982 S I □ 66 –1,93 m (groapă)

Anii 491–518.

75. AE ↓ 30–33 mm, 14,06 gr. Inv. 45038. 1986 S II – passim

MIB I 27 Constantinopol. Anii 512–517.

76. AE ↙ 17–18 mm, 3,74 gr. Inv. 45049. 1986 U₁₇ –0,40 m

MIB I 32(?) Constantinopol. Anii 507–512.

Anastasius sau Justinus I

77. AE ↙ 27 mm, 8,10 gr. Inv. 45043. 1986 U₁₇ N₁₃ –0,30 m

Constantinopol. Anii 512–522.

Justinus I

78. AE ↘ 30–31 mm, 14,10 gr. Inv. 44097. 1982 S I □ 49 –1,10 m

MIB I 18 Constantinopol. Anii 518–522.

79. AE ↓ 24–25 mm, 8,90 gr. Inv. 46767. 1983 S II □ 80 –0,25 m

MIB I 11 Constantinopol. Anii 518–522.

80. AE ↙ 25–26 mm, 6,95 gr. Inv. 45042. 1986 U₁₇ –0,40 m.

MIB I 18 Constantinopol. Anii 518–522.

81. Imitație(?) AE ↓ 24–25 mm, 7.46 gr. Inv. 45051. 1986 □ I 20 –0.50 m

Legendă avers DNIVSTI-NZPPAV. Anii 518–522.

82. AE ↓ 21–23 mm, 7.42 gr. Inv. 44098. 1982 S I □ 111 –0.30 m

Anii 518–527.

Justinus I sau Justinianus I

83. AE ↘ 30 mm, 15.51 gr. Inv. 46756. 1987 □ F 20 –1.10 m

Avers ilizibil. Constantinopol. Anii 518–522 sau 527–532.

Justinianus I

84. AE ↓ 28–31 mm, 14.25 gr. Inv. 45084. 1985 S II □ 31 –1.75 m. Groapă din N₁₁

MIB I 83. Constantinopol. Anii 527–532.

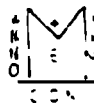
85. AE ↙ 37–39 mm, 19.94 gr. Inv. 45050. 1986 U₁₇ –0.30 m

MIB I 95a Constantinopol. Anul 539/540.

86. AE ↙ 32–34 mm, 18.02 gr. Inv. 45099. 1985 S II □ 24 –1.35 m (groapă?)

MIB I 95a Constantinopol. Anul 551/552. Revers: dublă frapă.

87. AE ↓ 31–32 mm, 14.98 gr. Inv. 45085. 1985 S II □ 34 N₉ –1.50 m

MIB I 95 a Constantinopol. Anul 552/553.

88. AE ↙ 29–30 mm, 13.78 gr. Inv. 45090. 1985 S II □ 76 –0.70 m N₁₀

MIB I 95 Constantinopol. Anul 555/556.

89. AE ↙ 28–29 mm, 11.72 gr. Inv. 46759. 1987 C₄ –1.30 m N₁₀

MIB I 95 Constantinopol. Post 538.

90. AE ↓ 23—25 mm, 6,50 gr. Inv. 46754. 1987. Passim

MIB I 90 Constantinopol. Anii 527—537.

91. Perforată. AE ↙ 29 mm, 9,72 gr. Inv. 46751. 1987 □ H 20 —0,65 m; în cuptor (?) de opaite.

MIB I 96 Constantinopol. Anul 538/539.

92. AE ↙ 34 mm, 17,83 gr. Inv. 45047. 1986 U₁₀ —0,60 m

MIB I 113a Nicomedia. Anul 547/548.

93. AE 11,5—13 mm, 2,28 gr. Inv. 46752. 1987 □ A 20 —0,20 m

MIB I 118a sau 118b Nicomedia. Anul 552/553(?).

94. (?)AE 14—15 mm, 1,76 gr. Inv. 46755. 1987. Passim; 100 m vest de cetate.

Nicomedia(?). Anul 562/563(?).

95. AE ↘ 35 mm, 17,85 gr. Inv. 44122. 1982 S I □ 60 N₁₀

MIB I 146a Antiochia. Anul 552/553.

96. AE ↓ 23—25 mm, 5,25 gr. Inv. 42509. 1981 S I □ 105 —0,35 m

MIB I 134 Antiochia. Anii 528/529—532.

97. AE 18 mm, 1,79 gr. Inv. 46753. 1987 S II; pe zidul din dreptul lui U₇ Avers ilizibil. MIB I 180 Thessalonic. Anul 562/563.

98. AE ↓ 27—31 mm, 14,50 gr. Inv. 44156. 1983 S II □ 49 —1,20 m N₁₀ Anii 527—538.

99. AE ↘ 35 mm, 17,20 gr. Inv. 44124. 1982 S I □ 48 —1,65 m; groapă din N₁₀

Anul 547/548.

Justinus II

100. AE ↓ 20 mm, 4,82 gr. Inv. 46742. 1986 U₁ —0,45 m MIB II 68a Thessalonic. Anul 566/567.

101. (?) AE ↙ 22 mm, 5,03 gr. Inv. 46758. 1987 S I; în piață spre vest. -0,75 m

Avers: bust frontal () PPAV. Thessalonic
MIB II — ; C. Morrisson I — ; anul 568/569(?).

102. AE ↓ 18–20 mm, 5,40 gr. Inv. 46757. 1987 □ J 20 N₁₁ -0,73 m
Thessalonic. Anul 568/569(?).

103. AE ↓ 22 mm, 7,66 gr. Inv. 45048. 1986 □ K 20 -0,40 m N₁₃(?)
MIB II 68b Thessalonic. Anul 568/569.

Justinus II — Sophia

104. AE ↓ 28–29 mm, 13,95 gr. Inv. 42503. 1981 S I □ 32 -0,40 m
MIB II 43d Constantinopol. Anul 570/571.

105. AE ↗ 27,5–28 mm, 12,55 gr. Inv. 45046. 1986 U₁₈ -0,30 m
MIB II 43f Constantinopol. Anul 574/575.

106. AE ↗ 24–27 mm, 12,02 gr. Inv. 44111. 1982 S II □ 33 -0,80 m N₁₂ sau groapă.

MIB II 43(a–e) Constantinopol. Anii 565–578.

107. AE ↙ 22–23 mm, 7,09 gr. Inv. 45045. 1986 T 20 -0,30 m
MIB II 44a Constantinopol. Anul 567/568.

108. AE ↙ 22–24 mm, 6,44 gr. Inv. 44104. 1982. Passim.
MIB II 44a Constantinopol. Anul 569/570.

109. AE ↙ 22mm 3,45 gr Inv. 44154 1983 S II □ 29 -1,20 m N₁₀
Constantinopol (?). Anii 565–578.

110. AE ↓ 27 mm, 12 gr. Inv. 45095. 1985 S II C₃ -1,70 m
MIB II 46a Nicomedia. Anul 569/570.

111. AE ↙ 27 mm, 13,20 gr. Inv. 44153. 1983 S II □ 28/29 N₁₀ -1 m

MIB II 46a Nicomedia. Anul 571/572 sau 572/573.

112. AE ↓ 27–28 mm, 10,18 gr. Inv. 46760. 1987 F 20 –1,10 m

MIB II 46 Nicomedia. Anul 574/575(?).

113. AE ↙ 27–28 mm, 12,04 gr. Inv. 44158. 1983 S II □ 93 –0,86 m N₁₁

MIB II 46a sau 46b. Nicomedia. Anul 575/576.

114. AE ↓ 19–20 mm, 5,78 gr. Inv. 45044. 1986 U₈

MIB II 70a Thessalonic. Anul 571/572.

115. AE ↓ 18–20 mm, 5,83 gr. Inv. 44159. 1983 S II □ 13 N₁₂ –0,75 m

MIB II 70c Thessalonic. Anul 575/576.

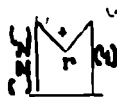
116. AE ↓ 19–20 mm, 5,52 gr. Inv. 44108. 1982 S II □ 40 –0,20 m N₁₃

MIB II 70(a–f) Thessalonic. Anii 568, 569–578.

117. AE ↓ 27 mm, 10,97 gr. Inv. 45094. 1985 S II C₃ –1,70 m

Anul 569/570(?)

Tiberius II Constantinus

118. AE ↙ 33–35 mm, 12,41 gr. Inv. 46748. 1987 U₄ –1,65 m

MIB II 25 Constantinopol. Anul 578/579.

119. AE ↙ 37–38 mm, 16,30 gr. Inv. 44123. 1982 □ 60 –0,65 m. Între N₁₀ și N₁

MIB II 35 Nicomedia. Anul 578/579.

Mauricius Tiberius

120. Surfrapat. AE ↙ 31–32 mm, 12,42 gr. Inv. 44105. 1982 S II □ 66; vegetal.

MIB II 65D Constantinopol(?). Anul 584/585.

121. AE ↙ 25–26 mm, 10,30 gr. Inv. 44160. 1983 S II □ 11. N₁₁ –1,15 m

MIB II 65 D Constantinopol. Anul 584/585.

122. AE ↙ 20–21 mm, 4,85 gr. Inv. 42508. 1981 S I □ 103 –0,15 m

MIB II 70 D(?) Constantinopol. Anul 587/588.

Heraclius

123. Surfrapat pe Phocas. AE ↙ 28–32 mm, 10,50 gr. Inv. 42506. 1981 S I □ 65 –0,30 m N₁₃(?)

M/CON/I' II/I DOW II 1 p. 276. Anul 612/613. Constantinopol.

Neprecizate – secolul al VI-lea

124. AE ↓ 17–18 mm, 5,32 gr. Inv. 46741. 1985 S II □ 19 –1,10 m N₁₀

125. AE 13 mm, 2,96 gr. F. inv. 1981 S I □ 104 –0,30 m
Nicomedia.

Neprecizate (monedele fără nr. inv. nu au fost inventariate din cauza stării precare de conservare)

1981

126–136. AE 19–20 mm, 3,97 gr, S I □ 65, –1,60 m; AE, 12–15 mm, 1,22 gr, S I □ 65, –0,30 m; AE, 8–9 mm, 0,40 gr, S I □ 74, –1,90 m pe bermă: AE, 10–11 mm, 0,63 gr, S I □ 55, –0,65 m, N X; AE, 13 mm, 0,85 gr, S I □ 51, N X, –0,80 m; AE, 15–16 mm, 1,28 gr, S I □ 47–48, N X, –1,10 m; AE, 0,34 gr, fragm, S I □ 35, N X, –1,05 m; AE, 10 mm, 0,71 gr, S I □ 66, –1,33 m; AE, 10–11 mm, 0,55 gr, S I □ 27, –0,80 m, N X; AE, 22 mm, 3,44 gr, fragm, S I □ 16, –0,80 m, N X; 10 nummia, AE, 9 mm, 0,72 gr, S I □ 20, –0,70 m, dărîmătură N XI.

1982

137–154. Tip IOVI CONSERVATORI (), AE ↘ 20 mm, 3,50 gr, S I □ 12, N VII, –2,30 m, Inv. 44138; AE, 21 mm, 2,02 gr, fragm, S I □ 49, –1,20 m; AE, 0,55 gr, fragm; S II, N XIII; AE, 8–9 mm, 0,25 gr, S II □ 33, –0,60 m; AE, 9–11 mm, 0,20 gr, vegetal; AE, 1,65 gr, fragm, S I □ 29, N VIII; AE, 12 mm, 1,12 gr, S I □ 35, N X sau N IX, pe stradă, Inv. 44128; AE, 0,95 gr, fragm, S I □ 23, N VIII (în fîntînă); AE, 9–11 mm, 0,57 gr, S I □ 61, –2,10 m (groapă), Inv. 44100; AE, 16 mm, 1,87 gr, S I □ 66, –1,93 m (groapă); AE, 10–11 mm, 1,20 gr, S I □ 70/71, N XII, –0,80 m, Inv. 44110; AE, 8–9 mm, 0,65 gr, S I □ 70/71; N XII, –0,80 m; AE, 8 mm, 0,44 gr, S I □ 30, N IX (–1,25 m); AE, 11–15 mm, 0,75 gr, S I □ 42/43, –2,05 m, N VII(?); AE, 22 mm, 1,24 gr, fragm, S I □ 67, –3 m, Inv. 44150; AE, 0,30 gr, fragm, S I □ 63, N VII; AE, 2,50 gr, fragm, S I □ 70, –3,80 m (gr. din N V); AE, 0,70 gr, S I □ 8, N V, –2,60 m, fragm.

1983

155–165. AE ↓ 15 mm, 1,96 gr, S II □ 30, N X, –1,10 m, Inv. 44163; AE, 12–14 mm, 1,30 gr, S II □ 61, N IX(?), –1 m, Inv. 44164; AE ↙ 18,5–19 mm, 1,14 gr, S II □ 46, N VI? –1,45 m, Inv. 44162, fragm; AE, 11–14 mm, 1,26 gr, S II □ 48, N IX(?),

fragm; AE, 9–11 mm, 0,43 gr, S II □ 47, N VIII, –1,50 m, fragm; AE, 27 mm, 2,95 gr, S II □ 28, N IX, fragm; AE, 1,70 gr, S II □ 61, –0,90 m, fragm; AE, 10 mm, 0,95 gr, S II □ 42, N VIII, –1,60 m; AE, 1,00 gr, S I □ 16, –2,50 m, fragm; AE, 4,30 gr, S II □ 17, N VII, fragm; AE, 1,20 gr, S II □ 45, N IX (?) (in mortarul bazinului), fragm.

1985

166–183. AE, 15 mm, 1,34 gr, Inv. 45083, S II □ 40, –1,80 m, N V; AE, 14–15 mm, 0,96 gr, S II □ 84, –2,45 m. Inv. 45126; AE, 12 mm, 0,40 gr, fragm. S II □ 59, N VIII, –1,75 m; AE, 15 mm, 0,79 gr, S II □ 32, N IX, –1,55 m, fragm; AE, 12,5 mm, 0,90 gr, S II □ 61, N IX, –1,45 m; AE, 15–16 mm, 1,70 gr, S II □ 60, N IX, –1,50 m; AE, 8 mm, 0,21 gr, S II □ 3, –1,40 m; AE, 0,95 gr, S II □ 84, –2,45 m, fragm; AE, 16–17 mm, 0,97 gr, S II □ 60, N IX, –1,55 m; AE, 19 mm, 2,75 gr, S II □ 8, N XI(?); AE, 7 mm, 0,30 gr, passim; AE, 17 mm, 0,87 gr, S II □ 103, –3,35 m, pe plintă turn; AE, 15–16 mm, 2,22 gr, passim; AE, 8 mm, 0,40 gr, S II □ 21, –0,90 m, fragm; AE, 10–11 mm, 0,85 gr, S II □ 74, –2,25 m, N VII(?); AE, 7 mm, 0,53 gr, S II □ 16, –1,80 m; AE, 7–8 mm, 0,48 gr; AE, 12–14 mm, 0,90 gr, S II □ 13, –2 m, N VI.

1986

184–190. AE, 16 mm, 0,90 gr, Cas. K 20, –0,70 m, N XI, fragm. Inv. 45077; AE, 13,5 mm, 0,86 gr, S II □ 58, N VI, –1,70 m, Inv. 45076; AE, 12–13 mm, 0,94 gr, S II passim, Inv. 45079; AE, 0,63 gr, fragm. S II □ 95, –2,80 m, Inv. 45074; AE, 13–14 mm, 0,65 gr, S II □ 95, –2,90 m; AE, 10 mm, 0,48 gr, S II □ 54, N IX, –1,05 m; AE, 0,97 gr, Cas. U 4, –0,30 m, fragm.

1987

191–192. AE, 7–8 mm, 0,24 gr, Cas. U 6, –0,85 m; AE, 0,45 gr, Cas. U 8, –0,90 m, fragm.

Tezaur pe N; S I □ 70 –1,90 m (1982)

Constans

1. AE ↙ 14–15 mm 1,20 gr Inv. 44064

LRBC I 1150 sau 1157 Nicomedia. Anii 341–346

1
SMNC)

Constantius II

2. Fragment. AE ↓ 15 mm 0,90 gr Inv. 44063

LRBC I 792 Siscia. Anii 341–346

1
ASKS)

3. AE ↓ 15–16 mm 2,25 gr Inv. 44057

LRBC II 1684 Thessalonic. Anii 355–361

M
SMTSA

4. AE ↓ 17 mm 1,65 gr Inv. 44058

LRBC II 1683 Thessalonic. Anii 351–354

1
SMTSP

5. AE ↑ 17 mm 1,68 gr Inv. 44062

LRBC II 2039 Constantinopol. Anii 351–354

1
CONSA

6. AE ↓ 17 mm 2,45 gr Inv. 44056

LRBC II 2309 sau 2311 Nicomedia. Anii 351—354 sau 355—361

SMN()

Constantius II — tip FEL TEMP REPARATIO-FH-3. Anii 351—361

- 7. AE ↑ 16—17 mm 2,15 gr Inv. 44059
- 8. AE ↑ 16 mm 2,50 gr Inv. 44060
- 9. AE ↑ 17—18 mm 2,30 gr Inv. 44055
- 10. AE ↓ 16 mm 1,54 gr Inv. 44054
- 11. AE ↓ 13—14 mm 1,70 gr Inv. 44082

Constantius II — tip SPES REIPUBLICAE. Anii 355—361

- 12. AE ↓ 14—15 mm 1,60 gr Inv. 44090

Constantius II. Tip ilizibil. Anii 337—361

- 13. AE 17 mm 1,96 gr Inv. 44061
- 14. Fragment. AE 15 mm 0,50 gr Inv. 44053

Constantius Gallus

- 15. Fragment. AE ↑ 16 mm 2,55 gr Inv. 44084
- Tip FEL TEMP REPARATIO FII (4). Anii 351—354

Julianus Caesar

- 16. Ruptă. AE ↓ 16—17 mm 1,80 gr Inv. 44052
- Tip FEL TEMP REPARATIO (FH-3). Anii 355—361

Valentinianus I

- 17. AE ↓ 17 mm 1,42 gr Inv. 44070

LRBC II 2519 sau 2529 Cyziens. Anii 364—365 sau 367—375

SMKA

- 18. AE ↓ 18 mm 1,60 gr Inv. 44074
- Tip RESTITVTOR REIP. Anii 364—367

Valens

- 19. Ruptă. AE ↑ 17 mm 1,69 gr Inv. 44069
- Tip GLORIA ROMANORVM (8). Anii 364—378

- 20. AE ↓ 19 mm 1,80 gr Inv. 44073
- Tip GLORIA ROMANORVM (8). Anii 364—378

1*

Gratianus

- 21. AE ↑ 16 mm 1,42 gr Inv. 44065
- LRBC II 726 sau 731. Roma. Anii 367—375 sau 375—378

SMR()

- 22. Ruptă. AE ↗ 18 mm 1,85 gr. Inv. 44066
- LRBC II — Siscia. Anii 367—378

ASISC

Procopius

- 23. AE ↓ 15 mm 1,53 gr Inv. 44095
- LRBC II 2080 Constantinopol. Anii 365—366

CONSI

Valentinianus II

24. AE ↓ 12 mm 0,99 gr Inv. 44075
LRBC II 2406 Nicomedia. Anii 383—392

$\frac{P}{SMNB}$

Theodosius I

25. AE ↗ 18 mm 2,12 gr Inv. 44076
Avers: dublă frapă. LRBC II 1524 sau 1536. Siscia. Anii 378—383

$\frac{1}{SISC}$

26. AE ↗ 15 mm 1,47 gr Inv. 44078
LRBC II 1546 Siscia. Anii 378—383

$\frac{1}{BSISC}$

27. AE ↑ 17—18 mm 1,50 gr Inv. 44077
LRBC II 2128 var. Constantinopol. Anii 378—383

$\frac{0}{CONSB}$

Arcadius

28. AE ↑ 17 mm 1,90 gr Inv. 44067
LRBC II 2205 Constantinopol. Anii 395—402

$\frac{1}{CONST}$

29. AE ↓ 16—17 mm 1,84 gr Inv. 44093
Tip VIRTVS EXERCITI (2)(?). Anii 395—402

Honorius

30. AE ↓ 17 mm 1,95 gr Inv. 44079
LRBC II 2581 Cyzicus. Anii 395—402

$\frac{1}{SMKB}$

Theodosius II

31. AE 10 mm 0,97 gr Inv. 44096
Tip VOT/XXX sau VT/XXX/V în cunună. Constantinopol sau Cyzicus. Anii 425—450
Tip GLORIA EXERCITVS (1 stl.). Anii 335—341

32. AE ↓ 10—12 mm 0,65 gr Inv. 44087

$\frac{1}{()R}$

Tip VOT/XX/MULT/XXX

33. AE ↓ 13 mm 1,70 gr Inv. 44088
Hieraclea sau Nicomedia. Anii 341—346

Tip FEL TEMP REPARATIO-FH-3; anii 351—361

34. Fragmentar. AE ↓ 17 mm 1,18 gr Inv. 44080

35. AE ↖ 16 mm 2,60 gr Inv. 44083

36. Fragmentar. AE ↑ 12 mm 0,63 gr Inv. 44081

Tip GLORIA ROMANORVM (8). Anii 364—378

37. AE ↓ 15 mm 2,06 gr Inv. 44085

$\frac{1}{R}$

38. AE ↑ 15—17 mm 1,64 gr Inv. 44086

Tip SECVRITAS REIPVBLICAE; anii 364—378

39. AE ↓ 16—17 mm 1,86 gr Inv. 44071

40. AE ↓ 16 mm 1,70 gr Inv. 44072

*|R

Tip *SALVS REIPVBLICAE* (1 sau 2); anii 383–395

41. AE ↑ 10–12 mm 0,80 gr Inv. 44089

42. Ruptă. AE ↓ 9–11 mm 0,80 gr Inv. 44068

Neprecizate

43–48. AE 15–17 mm 2,15 gr Inv. 44091; AE ↓ 12–17 mm 1,40 gr — fragmentar Inv. 44092; AE 16 mm 2,40 gr Inv. 44094; AE 12–16 mm 1,45 gr — fragmentar — f. inv.; AE 14–16 mm 1,29 gr — fragmentar — f. inv.; AE 0,50 gr — fragmentar —

Grup de șapte monede □ K 20 în grupa de sub N₁₁ — 1,10 m (1986)

1. *Valentinianus I* sau *Valens*

Fragment acs 3. AE 16 mm 1,64 gr Inv. 45068

Tip *RESTITVTOR REIP(?)*. Anii 364–367

2. *Valentinianus II*

AE ↙ 17 mm 1,34 gr Inv. 45066

Tip *CONCORDIA AVGGG* (Roma 1 sau 2). |A ; anii 378–383

Neprecizate

3–7. AE 16 mm 1,55 gr Inv. 45067; AE 16,5 mm 1,46 gr Inv. 45069; AE 11 mm 0,97 g Inv. 45070; AE 12 mm 0,34 gr Inv. 45071; AE 14 mm 1,44 gr Inv. 45072

Depozit de nouă monede S I □ 62 — 0,90 m N₁₀ sau N₁₁ (1982)

Justinus I

1. AE ↑ 24–25 mm 6,52 gr Inv. 44120

MIB I 18(?) Constantinopol(?). Anii 518–522

TK

Justinianus I

2. AE ↓ 30–32 mm 15,12 gr Inv. 44121

MIB I 113a Nicomedia. Anul 556/557

A N N O
M
A
X X X X
H K O

3. AE ↙ 30–32 mm 15,34 gr Inv. 44119

MIB I 120a Cyzicus. Anul 557/558

A N N O
M
B
X X X X
K Y Z

Justinus II — Sophia

4. AE ↙ 28–29 mm 13,72 gr Inv. 44117

MIB II 43d Constantinopol. Anul 570/571

A N N O
M
Δ
G
C O H

5. AE ↑ 29–32 mm 11,21 gr Inv. 44115

MIB II 43a sau 43d Constantinopol -Anul 573/574(?)

A N N O
M
E
G
C N

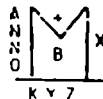
6. AE ↓ 26—27 mm 13,22 gr Inv. 44114
MIB II 46b Nicomedia. Anul 571/572

7. AE ↓ 27—28 mm 11,64 gr Inv. 44116
MIB II 46a Nicomedia. Anul 571/572

8. AE ↑ 27—29 mm 9,95 gr Inv. 44113
MIB II 50 Avers: +; Cyzicus. Anul 574/575

9. AE ↓ 23—24 mm 5,60 gr Inv. 44118
Legendă avers: () TPNT; MIB II 60a. Antiochia. Anul 568/569 sau 569/570

Tezaur pe N₁₀ în camera din S II □ 41—43 — 1 m

1. Monedă ilizibilă — secolul al IV-lea
AE 13 mm 0,66 gr F. inv. (1985)

Anastasius

2. AE ↓ 30—32 mm 15,74 gr Inv. 45122 (1985)
MIB I 27 Constantinopol. Anii 512—517

3. AE ✓ 30—31 mm 13,35 gr Inv. 45040 (1986)
MIB I 27 Constantinopol. Anii 512—517

4. AE ↓ 33—34 mm 11,60 gr Inv. 45121 (1985)
MIB I 27 Constantinopol. Anii 512—517

5. AE ↓ 33 mm 13,70 gr Inv. 46747 (1987)
MIB I 27 Constantinopol. Anii 512—517

6. AE ✓ 30—34 mm 15,15 gr Inv. 45120 (1985)
Legendă avers: () NAST () SIVSPPAVC. Dublă frapă.
MIB I 27 Constantinopol.

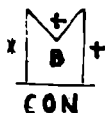
Anii 512—517

Justinus I sau Justinianus I

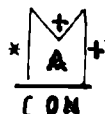
7. AE ↗ 27—29 mm 15,37 gr Inv. 45125 (1985)
Constantinopol(?). Anii 518—538

8. AE ↙ 28—29 mm 15,50 gr Inv. 45123 (1985)
MIB I 12 sau 84 Constantinopol. Anii 522—537

9. AE ↙ 28 mm 15,81 gr Inv. 45039 (1986)
MIB I 12 sau 84. Constantinopol. Anii 522—537

10. AE ↓ 23—26 mm 7,34 gr Inv. 45124 (1985). Anii 522—538

Justinianus I

11. AE ↗ 29 mm 15,50 gr Inv. 44155 (1987)
MIB I 84 Constantinopol. Anii 532—537

12. AE ↙ 34—37 mm 17,01 gr Inv. 46749 (1987)
MIB I 113a Nicomedia. Anul 543/544

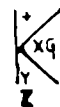
13. AE ↙ 30—32 mm 10,32 gr Inv. 45119 (1985)
MIB I 116a Nicomedia. Anul 539/540

14. AE ↓ 42 mm 19,44 gr Inv. 45115 (1985)
MIB I 120a sau 120c. Cyzicus. Anul 542/543

15. AE ↓ 26—27,5 mm 7,55 gr Inv. 46750 (1987)
MIB I 121a Cyzicus. Anul 542/543

16. AE ↓ 21 mm 4,02 gr Inv. 45114 (1985)
MIB I 180 Thessalonic. Anul 562/563

17. AE ↙ 27—29 mm 15,30 gr Inv. 45117 (1985). Anii 527—538

18. (?) AE ↓ 21–25 mm 4,32 gr Inv. 45116 (1985). Anul 538/539(?)

Justinianus I sau Justinus II

19. AE ↓ 16–16,5 mm 1,74 gr Inv. 46765 (1987)
Avers: profil dreapta.

Justinus II

20. AE ↓ 21–23 mm 6,09 gr Inv. 45118 (1985)
MIB II – Thessalonic. Anii 565–570/571

Justinus II – Sophia

21. AE ↓ 28–30 mm 11,35 gr Inv. 45101 (1985)
MIB II 43a Constantinopol. Anul 569/570

22. AE ↙ 28 mm 13,82 gr Inv. 45109 (1985)
MIB II 43d Constantinopol. Anul 570/571

23. AE ↙ 29–31 mm 12,52 gr Inv. 45110 (1985)
MIB I 43a Constantinopol. Anul 570/571

24. AE ↙ 27 mm 12,50 gr Inv. 45104 (1985)
MIB II 43a Constantinopol. Anii 570/571–573/574(?)

25. AE ↓ 26–29 mm 12,06 gr Inv. 45107 (1985)
MIB II 43a Constantinopol. Anul 571/572

26. AE ↙ 28–29 mm 12,05 gr Inv. 45106 (1985)
MIB II 43a Constantinopol. Anul 571/572

27. AE ↙ 28–29 mm 15,67 gr Inv. 46764 (1987)
MIB II 43d Constantinopol. Anul 573/574

28. AE ↑ 27—30 mm 12,80 gr Inv. 45105 (1985)
MIB II 43a Constantinopol. Anul 575/576

29. AE ↙ 24—25 mm 10,39 gr Inv. 46762 (1987)
MIB II 43a sau 43d Constantinopol. Anul 576/577

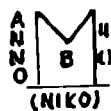
30. AE ↓ 28 mm 11,44 gr Inv. 46761 (1987)
MIB II 43a Constantinopol. Anii 565—578

31. AE ↙ 23—24 mm 5,60 gr Inv. 45112 (1985)
MIB II 44a Constantinopol. Anul 568/569

32. AE ↗ 29 mm 11,64 gr Inv. 45102 (1985)
MIB II 46a(?) Nicomedia(?). Anii 567/568—569/570(?)

33. AE ↓ 29,5—30 mm 13,13 gr Inv. 46763 (1987)
MIB II 46a Nicomedia. Anul 568/569

34. AE ↙ 28 mm 9,89 gr Inv. 45103 (1985)
MIB II 46a Nicomedia. Anul 569/570(?)

35. AE ↓ 20—22 mm 5,67 gr Inv. 45111 (1985)
MIB II 47a Nicomedia. Anul 571/572

36. AE ↓ 21—22,5 mm 5,65 gr Inv. 45113 (1985)
MIB II 70c Thessalonic. Anii 569/570—570/571

37. AE ↑ 19—22 mm 5,40 gr Inv. 45108 (1985)
Anii 570/571—573/574(?)

38. Demifollis. Reversul distrus
AE 18—19 mm 4,82 gr Inv. 45041 (1986). Anii 565—578
Neprecizată

39. Demifollis. Aversul distrus
AE 22—23 mm 3,70 gr Inv. 44157 (1983)

ADDENDA

Pentru a completa tabloul circulației monetare în acest sit amintim câteva descoperiri monetare de la sfârșitul secolului trecut²⁵. Este vorba de următoarele monede: tezaur de denari romani republicani²⁶ (109—cca 41 î.e.n.), monede de argint de la Filip Arabul (244—249); o monedă de aur de la Marcian (450—457).

Adăugăm la acestea câteva monede intrate mai demult în colecția Muzeului „Delta Dunării” ca donație²⁷, toate provenind de la Independența, dintre care câteva cu mențiunea strictă ca fiind găsite „la Cetate”. Prezentăm în continuare tot lotul, considerând că toate aceste monede vor fi fost legate de existența cetății.

1. Gallienus

AE ↓ 19,5—20 mm 3,64 gr Inv. 11010
RIC V, 1, p. 144, 159 Roma. Anii 259—268

2. Probus

AE ↑ 2,38 gr 24 mm Inv. 11009
RIC V, 2, p. 29, 101, Per. II. Lugdunum. Anii 276—279

3. Maximianus Galerius

AE ↑ 27 mm 8,74 gr Inv. 11012
RIC VI, p. 531, 18b Heraclea. $\frac{|}{\text{HTB}}$ Anii 296—297

4. Constantius II (găsită „la Cetate”)

AE ↓ 17,5 mm 2,70 gr Inv. 10725
LRBC II 2496 sau 2498 Cyzicus. Anii 351—354 sau 355—361

$\frac{|}{\text{SMK P}}$

5. Idem (găsită „la Cetate”)

AE ↙ 17 mm 1,70 gr Inv. 10726
LRBC II 1689. Thessalonic. Anii 355—361

$\frac{|}{\text{SMTS()}}$

6. Procopius (găsită „la Cetate”)

AE ↑ 2,10 gr 15 mm Inv. 10736
LRBC II 2079 Constantinopol. Anii 365—366

$\frac{|}{\text{CONSA}}$

7. Arcadius sau Honorius (găsită „la Cetate”)

AE ↓ 1,28 gr 15 mm Inv. 10737
Tip VIRTVS EXERCITI (2). Anii 395—408

8. Justinianus I

AE ↙ 21,20 gr 40 mm Inv. 10403
MIB I 95a; DOC 38a. Constantinopol. Anul 539/540

$\frac{\text{A N N O}}{\text{I O N}}$

9. Tiberius II Constantinus²⁸ tremissis

AV ↓ 1,10 gr 17 mm Inv. 13454. Constantinopol. Anii 578—582

$\frac{|}{\text{CONOB}}$

Pentru perioada secolului al V-lea e.n. amintim și moneda de la Leon provenită din săpăturile făcute la Murighiol în anul 1954, aflată în inventarul Institutului de Arheologie din București²⁹

Leon

AE ↙ 0,66 gr 9 mm. Inv. Inst. Arh. 581

Monograma nr. 1. Anii 457—474

NOTE

1. Pentru situația stratigrafică vezi DACIA NS XXXI, 1987, 1—2, p. 97—106
2. C. Preda, H. Nubar, *Histria III*, București 1973, p. 63.
3. Catalog numerele 3 și 5.
4. Vezi nota nr. 1 (p. 103)
5. Gh. Poenaru-Bordea, *Pontica*, 4, 1971, p. 321
6. Catalog nr. 119.
7. Gh. Poenaru-Bordea, *BMI*, XL, 3, 1971, p. 55; B. Mitrea, *Pontica*, 7, 1974, p. 52.
8. Identificată de către Gh. Poenaru-Bordea, căruia îi mulțumim și pe această cale.
9. I. Barnea, *Din Istoria Dobrogei*, II, București, 1968, p. 390—392.
10. R. Ocheșeanu, *BSNR*, LXXV—LXXVI, 129—130, p. 219.
11. I. Barnea, *op. cit.*, p. 405; în legătură cu atribuirea numelui de Halmyris cetății de la Independența vezi Al. Suceveanu, M. Zahariade, *DACIA NS XXXI*, 1—2, 1987, p. 87—96.
12. Vezi nota 1.
13. H. Nubar, *op. cit.*, p. 76—77.
14. R. Ocheșeanu, P. I. Dicu, *BSNR LXXV—LXXVI*, 1981—1982, p. 452—453.
15. Pentru situația politică și economică a provinciei în această perioadă vezi I. Barnea, *op. cit.*, p. 406—409, H. Nubar, *op. cit.*, p. 75—77.
16. H. Nubar, *op. cit.*, p. 92.
17. B. Mitrea, *op. cit.*, p. 61; I. Barnea, *DACIA NS X* 1966, p. 237 sq.
18. Gh. Poenaru-Bordea, *op. cit.*, p. 54—55; H. Nubar, *op. cit.*, p. 82—83; B. Mitrea, *op. cit.*, p. 52—53.
19. Pentru situația politică a Dobrogei în general și cea privind circulația monetară în acești ani vezi Gh. Poenaru-Bordea, *Actes du XIV-e Congrès International des études byzantines*, București 1971, III, p. 205—210.
20. Vezi nota 1 (p. 104).
21. H. Nubar, *op. cit.*, p. 85.
22. Gh. Poenaru-Bordea, *BMI*, XL, 3, 1971, p. 57 și în *Actes...*, p. 205.
23. B. Mitrea, *op. cit.*, p. 53—54.
24. *Ibidem*, p. 57.
25. Const. Moisil, *Cetăți romane la Dunărea de Jos pe brațul Sf. Gheorghe* în „Excursiune arheologică în Dobrogea, *BCMI* 2, 1909, citat după O. Iiescu, *Pontica* 7, 1974, p. 205—211)
26. Reanalizat de O. Iiescu în articolul citat.
27. E. Oberländer-Târnoveanu, *Peuce VIII*, 1980, p. 505, 509.
28. Moneda a fost publicată de Gh. Poenaru-Bordea în *Actes...*, p. 204, n. 2.
29. Publicată de Gh. Poenaru-Bordea în *Pontica IV*, 1971, p. 326, n. 33.

DÉCOUVERTES MONÉTAIRES DANS LA FORTIFICATION D'INDEPENDENTA, DÉPT. TULCEA

(Résumé)

A la suite des recherches archéologiques effectuées dans la fortification romaine d'Independenta jusqu'en 1987 on a découvert un nombre de 296 monnaies, dont 217 ont été identifiées.

Les monnaies ont été étudiées par groupes pour chaque niveau d'habitation (voir le tableau no 1), contribuant ainsi à leur datation. On a fait aussi des observations concernant leur succession chronologique, la fréquence de certains types monétaires, ateliers etc. Pour les IVe—Ve siècles on remarque l'indice haut (1, 22) de la fréquence monétaire pour la période des années 337—364, indice qui se maintient assez haut dans la période 364—408, situation différente à celle de Histria.

Pour le Veme siècle cet indice est très bas, ainsi que dans toute la province.

Parmi les ateliers de cette période, Constantinople occupe la première place (voir le tabl. no. 3).

Pour le VIeme siècle les découvertes les plus nombreuses comme aussi l'indice de la fréquence monétaire (le plus haut) appartiennent à Justinus II (le tabl. no. 4), situation coïncidant à celle de toute la Dobroudja. On observe la même similitude en ce qui concerne la fréquence des ateliers monétaires. (le tabl. no. 8).

La dernière monnaie identifiable (cat. no. 123) appartient à Heraclius (613/614).